הלכה · משנה תורה · מפרשים · שער המלך · ספר עבודה

שער המלך על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי יצחק נוניס בילמונטי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שער המלך על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי יצחק נוניס בילמונטי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שער-המלך-על-משנה-תורה-הלכות-פסולי-המוקדשין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ד 4
הלכה א 4
פרק ו 9
הלכה יח 9
פרק טו 17
הלכה א 17
פרק יח 18
הלכה יד 18
פרק יט 19
הלכה א 19
הלכה ה 20

פרק ד

הלכה א

ולד חטאת ותמורת חטאת שמתו בעליה הרי אלו ימותו כו'. הנה ראה זה חדש מצאתי לרש"י ז"ל פ"ב דנזיר דכ"א ע"ב אהא דפרכינן התם ממתניתין דהאשה שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה ואח"כ הפר לה בעלה אם שלה היתה בהמה חטאת תמות ואי ס"ד בעל מיעקר עקר תיפק לחולין ומשנינן לעול' בעל מעקר עקר וה"ט כיון דלא צריכה כפרה הו"ל כחטאת שמתו בעלי' דלמיתה אזלה ופרש"י וז"ל וה"ט דתמות דכיון שהפרישה לשם חטאת מעיקרא והשתא ל"צ הו"ל כחטאת מעיקרא והשתא לפ' הו"ל כחטאת שמתו בעלי' דגמירי דלמיתה אזלה לפי שאין כפרה למתים ואית דמפרש כיון דצריכה כפרה על שציערה עצמה מן היין והשתא לא צריכ' דהפר לה בעלה מעיקרו הו"ל כחטאת שמתו בעליה כו' דאפילו ר"א הקפר מודה דלא קרבה אפילו על הצער משום דהו"ל כחטאת שמתו בעליה ובחטאת בהמה גמירי דתמות אבל בחטאת העוף לא גמירי דתמות עכ"ד: הנה מבואר דס"ל דהא דקי"ל חמש חטאות דהלכתא גמירי לה אינו אלא בבהמה אבל לא בעוף וכ"כ עוד בסמוך ד"ה מביאה חטאת העוף וז"ל דאפילו אמרינן דהוי חטאת העוף שמתו בעליה כיון דבעל מיעקר עקר לא אשכחן בה דתזיל למיתה יע"ש ודין זה הוא חידוש גדול בעיני ומסתמיות דברי רבינו מבואר דל"ש לן בין בהמה לעוף ובר מן דין אנכי הרואה שדברי רש"י הללו סותרים למ"ש בפ"ק די"ב ע"א אההיא דתנן קן סתומה שפרח גוזל א' מהן לבין חטאות המתות וז"ל כגון שהיו שם מחמש חטאות המתות כגון חטאת שכפרו בעליה כו' הרי מבואר דס"ל דבעוף נמי הלכתא גמירי לן דחטאות מתות והנראה דמעולם לא הוצרך רש"י ז"ל לומר דבחטאת בהמה גמירי דתמות אבל בחטאות העוף לא גמירי דתמות אלא לפי אית דמפ' דס"ל דהא דמשנינן לעולם בעל מיעקר כו' והו"ל כחטאת שמתו בעליה היינו לומר דמתני' ר"א הקפר היא דכיון דצריכה כפרה על שציערה מן היין חל עליה שם חטאת אלא דמשום צערה גרידא אינה ראויה ליקרב כיון דאינה צריכה כפרה גמורה והילכך הו"ל כחטא' שמתו בעליה אמנם לרבנן דר"א דס"ל דאינה צריכה כפרה על שצערה מן היין ה"נ דיוצאה לחולין דכיון דבעל מיעקר עקר אין כאן שם חטאת כלל כי היכי דנימא הו"ל כחטאת שמתו בעליה והשתא היינו דק"ל ז"ל דכיון דאפילו לר"א הקפר כיון דאינה ראויה ליקרב משום צערה גרידא קרינן ביה דהו"ל כחטאת שמתו בעליה א"כ היכי משני התם בסמוך אהא דפרכינן אלא מאי מיעקר עקר חטאות העוף נמי לא תיתי ה"נ דה"מ ר"א הקפר היא כו' אפילו לר"א הקפר כיון דאינה ראויה ליקרב הו"ל חטאת שמתו

בעליה ולהכי הוצרכו לומר דכי גמירי הלכתא בבהמה אבל לא בעוף וזה מבואר ואולם לפרש"י ז"ל דס"ל דהא דמשנינן התם לעולם מיעקר עקר אתיא כרבנן דר"א ואפי' הכי חשיבי חטאת שמתו בעליה כיון דהפרישה לשם חטאת מעיקרא איכא למימר דהלכתא כי גמירי לן בעוף נמי אתיא והא דאמרינן התם דלר"א הקפר חטאת העוף מייתי היינו משום דכיון דצריכה כפרה על שציערה מן היין ראויה כפרה זו שתכפר על הצער ולא חשיב חטאת שמתו בעליה כלל אלא דאפי"ה חטאת בהמה מייתי כיון שאינה באה על הס' וכמבואר באורך בדברי התוס' שם ד' יו"ד ע"א יע"ש ואם כן איכא למימר דמ"ש רש"י בדף י"ב דחטאות המתות איתנהו נמי בעוף היינו משום דאזיל לפי פירושו ז"ל זה הנראה אמת בדעת רש"י ז"ל: ואולם ליכא לאקשויי לדעת אית דמפרשי שכתב רש"י ז"ל דאם כן מתני' דקתני או שפרחה אחד מהן לבין המתות היכי משכחת לה דאיכא למימר דאינהו מפרשי לה כמו שפירש הרע"ב פ"ב דקינין מ"א וז"ל לבין המתות לבין קינין שמשפטן שימותו כולם כגון חטאת שנתערבה בעולה דתנן בהו דימותו כולם ע"כ ולדעתי נראה שדעת הרע"ב ז"ל דאית דמפרשי שכתב רש"י ומכח זה הוצרך לפ' דבין המתות היינו חטאת שנתערבה בעול' ולא כמו שפירש"י ז"ל חמש חטאות המתות וכמו שפי' הוא ז"ל ג"כ מתניתין דכל הזבחים שנתערבו בהן חטאות המתות יע"ש אלא משום דס"ל דבחטאות בהמה דוקא הוא דגמירי דתמות אבל לא בעוף כנ"ל ובתוספתא פ"א דתמורה מבואר כדעת אית דמפרשי שכתב רש"י דתמן תנינן א"ד שבין בהמה לעופות שהבהמה דוחה את השבת כו' ויש בהן חטאת מתה וחטאת נקבה ואשם ודאי כו' מה שא"כ בעופות ע"ש ואולם תמה אני ממתני' דקינין ומייתי לה תלמודא פרק קמא דקידושין דף ג' האשה שהביאה חטאת יביאו יורשים עולתה הביאה עולתה לא יביאו יורשים חטאתה ופירש"י שם האשה יולדת וחטאת יולדת אינה באה אלא מן העוף כנודע ואפי' הכי דתני מתני' דלא יביאו יורשים חטאתה משום דהו"ל חטאת שמתו בעליה דלמיתה אזלה כמ"ש התוס' שם הרי בהדיא דאפילו בעוף איתנהו לחטאות המתות ומהיותר תימא למה שראיתי בפי' הרא"ש ז"ל על מסכת קינין שנדפסו מחדש בשיטת קידושין לא' מן הראשונים שהקשה אמתניתין הלזו מדאמרינן בת"כ מניין שאם הביאה עולתה ומת' שיביאו יורשים חטאת ת"ל א' לעולה כו' והיא קו' הרשב"א ז"ל שם בפ"ק דקידושין והתוס' בפ"ק דמנחות ד"ד ד"ה לא יביאו ותי' וז"ל והר"י מאורלינ"ש היה רוצה לתרץ דהתנא מיירי בעוף וגמירי דאין חטאת העוף מתה כמו דאין חטאת צבור מתה ופי' רש"י משום דחמש חטאות מתות ליתנהו כולהו בציבור דאין הציבור ממרין והכי גמירי כולהו דלא נהיגי אלא במקום דשייכי כולהו ועוף נמי לא שייך ביה תמורה והיה

ק' לו מדאמרינן סתם ספיקא ר"י ור"י סבר דיש תמורה בעוף ור"ל דאכתי לא שייכי כולהו ביה ולד חטאת ושעבר' שנתה עכ"ד: והדבר תמוה דמתני' דקינין דקיימינן עלה צווח' ככרוכיא דאפילו בעוף איתניהו בחטאת המתות דחטאת יולדת אינה באה אלא מן העוף ובזבה נמי לא מצינן לה לאוקמא דזבה נמי מן העוף היתה באה כנודע עיין ברבינו ז"ל פ"א מה' מת"כ ואולם אכתי מקום יש בראש לומר דלדידהו ז"ל מתני' דהאשה שהביאה חטאתה לא מתוקמא ביולדת כפרש"י ז"ל אלא במצורע עשירה דקרבנות בהמה הן כנודע ולהכי קתני שלא יביאו יורשים חטאתה ואמנם הא ודאי דחיק' מילתא דמתני' בקינין מתנייא וכבר הרשב"א ז"ל פ"ק דקידושין הוקשה אצלו אמאי נקט לה מתני' באשה ולא תני באיש כגון מצורע שהביא חטאתו ומת ותי' משום דכולהו מתני' בקיני אשה איתנייא במס' קינין יע"ש והשתא אי מתניתין מיירי בקרבנות בהמה ק"ט אמאי תני לה גבי קינין באשה ולא תני לה באיש מצורע ובר מן דין מסוגיא דזבחים ד"ה ע"ב דפרכינן התם אמר להן רב אדא בר אהבה יולדת אם היא ילדה בניה מי ילדו ופירש רש"י עולת יולדת דאייתי ראיה מינה יביאו יורשים עולתה אמאי ליתו ולירצו כו' הרי מבואר דס"ל לתלמודא דמתני' דהאשה שהביאה חטאתה ביולדת מתניא ובפ"ק דמנחות ד"ד אמרינן דמתכשרין ליתנהו לאחר מיתה ומייתינן עלה הך מתני' ואי ביולדת אמרינן דיביאו יורשים חטאתה וכי מצינו דמתכשרים איתניהו לאחר מיתה דקרבן יולדת מתכשרים נינהו כמ"ש שם מכל זה מבואר דמתני' כפשטא מתפרשא ביולדת: ותו ק"ט מהא דתנן פרק כל הגט דכ"ח השולח חטאתו ממ"ה מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים ופירש רש"י ולא חיישינן שמא מת ולמיתה אזלה ובגמ' פרכינן עלה והא בעיא סמיכה ומוקי לה רב פפא בחטאת העוף עסקינן הרי מבואר דבחטאת העוף נמי נאמרה הלכה דלמיתה אזלה דאי כפי' אית דמפרשי והר"י מאורליינ"ש מאי האי דקתני מתני' מקריבים אותו בחזקת שהוא קיים הא לו יהי כי מת הוא אפי' הכי שפיר איתנהו בקריבה אלא מוכח דאי הוה חיישינן שמא מת לא מצי לאקרובי וצ"ע: גם מ"ש הר"י מאורליינ"ש ז"ל דגמירי דאין חטאת העוף מתה כמו שאין חטאת ציבור מתה ופירש רש"י משום דחמש חטאות ליתנהו כולהו בציבור לא ידעתי היכן מצא כן בפירש"י ז"ל ובתמורה פרק ב' אמרינן התם דטעמא דאין חטאת צבור מתה מפני שאין הציבור מתים ומוכחינן לה משעירי הרגלים ובפי' כתב רש"י ז"ל שם וז"ל ושמתו בעליה אין הציבור מתים וע"ש הן אמת שזה שכתב הר"י מאורליינ"ש ז"ל דהכי גמרינן להו דלא נהיגי אלא במקום דשייכי כלהו הן הן הדברים הנאמרים שם בתמורה גבי חטאת שכפרו בעליה דפליגי בה במתני' ר"י ור"ש דר"י ס"ל דחטאת שכיפרו בעליה באחרת תמות ור"ש ס"ל

דאינה מתה משום דמה מצינו בולד חטאת ותמורת חטאת שמתו בעליה דברים אמורים ביחיד ולא בציבור אף שכפרו בעליה ביחיד דברים אמורים ולא בצבור ופרכינן עלה וכי דנין אפשר משאי אפשר ומוקמינן ר"ש בחד מקום גמירי להו והכי איתא בפ"ק דהוריות ד"ו ובפ' הוציאו לו ד"נ גבי פר של יה"כ דפליגי בה ר"י ור"ש דר"י ס"ל דתמות ור"ש ס"ל ירעה עד שיסתאב פרש"י דה"ט דר"ש משום דחמש חטאות בחד מקום אגמרינן רחמנא למשה מה תמורת חטאת כו' ליתניהו בצבור אף כולן אינן מתות בצבור אפי' המצוי' בהן יע"ש אשר מבואר שזה שאמרו בחד מקום גמירי להו אינו אלא אליבא דר"ש דס"ל דחטאת צבור שכפרו בעליה אינה מתה אמנם לר"י דס"ל דתמות ע"כ דס"ל דאין דנין אפשר משאי אפשר ולאו בחד מקום גמירי להו וכיון שכן יגדל התימא על הר"י מאוריי"ש ז"ל דכיון דסתם ספרא ר"י ור"י ס"ל דלאו בחד מקום גמירי להו אם כן לר"י חטאת העוף למיתה אזלא דאע"ג דלא שייכי בהו ולד חטאת ושעברה שנתה מ"מ הנך המצויות בהן למיתה אזלי דומיא דחטאת שכפרו בעליה כי על כל אלה דבריו נפלאו ממני. ואלם ע"פ האמור מקום אתנו ליישב סברת אית דמפרשי שכתב רש"י דבחטאת העוף לא גמירי דתמות ומותבינן עלה ממתני' דהאשה שהביאה חטאתה ומההיא דפרק כ"ה דא"ל דטעמייהו לפום מאי דקי"ל כר"ש דחטאת צבור שכפרו בעליה אינה מתה כמו שפסק רבי' ומטעמא דה' חטאות בחד מקום גמירי להו וא"כ מהאי טעמא נמי א"ל שפיר דאין חטאת העוף מתה כיון דולד חטאת ושעברה שנתה לא שייכי בהו כמ"ש הר"י מאוריי"ש אמנם לר"י דס"ל דלאו בחד מקום גמירי להו ה"נ דחטאת העוף שכפרו בעליה תמות אע"ג דלא שייכי בהו כולהו דאין דנין אפשר משאי אפשר ואם כן א"ל דמתני' דהאשה שהביאה חטאתה מתני' אליבא דר"י וכן מתני' דפרק כ"ה דמוקי לה רב פפא בחטאת העוף זה הנראה ליישב כפי חומר הנושא: ובהכי נ"ל תוספתא דתמורה דלא פליגי אמתני' משום דמתני' ר"י היא ותוספתא דתמורה מתניא אליביה דר"ש דס"ל דבחד מקום גמירי להו דהכי נמי תניא ליה גבי יש בקרבנות דיחיד דקרבן יחיד יש בהם חטאת מתה משא"כ בקרבנות צבור וההיא כר"ש אתיא דלר"י חטאת צבור שכפרו בעליה מתה ודוק ואמנם לתי' הר"י מאוריי"ש שכ"כ לר"י ג"כ הן דברים תמוהים וקשי' עליה מתני' דהאשה שהביאה חטאתה וההיא דפרק כ"ה וצ"ע: הן אמת דהיא גופא צריכים אנו למודעי לדעת רבינו אשר מבואר מדבריו דחטאת העוף מתה מדלא חילק גם בדין י"ד גבי ההיא דהשולח חטאתו ממ"ה הביא אוקמתא דר"פ דאם איתא חטאת העוף מקריבים אותו בחזק' שהוא קיים אשר מבואר דחטאת העוף מתה והדבר קשה דכיון דהוא פסק דחטאת צבור שכפרו בעליה אינה מתה כר"ש ומטעמא דבחד מקום

גמירי להו אם כן מהאי טעמא נמי אין חטאת העוף מתה כיון דלא שייכי בהו ולד חטאת ותמורת חטאת דבחד מקום גמירי להו וצ"ל דס"ל לרבינו דכי גמירי להו בחד מקום ה"ד המכפרין דהיינו בעלים ולא המתכפרים כנ"ל: תו איכא למידק לתי' הר"י מאורלייני"ש שכתב דההיא דספרא דיביאו יורשים חטאתה מיירי בעוף ומשום דבחד מקום גמירי להו דומיא דחטאת צבור שהרי אכתי תיקשי דנהי דלא אזלא למיתה מ"מ אינה קריבה מהאי טעמא שהרי לר"ש חטאת צבור שכיפרו בעליה אינה מתה מטעמא דבחד מקום גמירי להו ואפילו הכי מודה דאינה קריבה כדקתני ירעו עד שיסתאבו ויפלו דמיו לנדבה וכבר ראיתי להתוס' פרק הוציאו לו דפ' הנז' שהק' מעין זה גבי ההיא דאמרינן התם חטאת צבור היא ואינה מתה ותי' דההי' רעייא מדרבנן היא ולא גמיר אלא כעין ההיא דלקמן דנתכפרו לגמרי בעליה כאחד כיון דכיוצא בו בחטאת יחיד מתה אבל הכא דלא מתו כל בעליה לגמרי ולא דמי למתו בעליה דחטאת יחיד לא גזרו ע"ש: והרואה יראה דתי' זה אינו מעלה ארוכה לתי' הר"י מאורלייני"ש הכא דשפיר איכא למיגזר בחטאת העוף גופה שמתו בעליה אטו חטאת בהמה שמתו בעליה וצ"ל דס"ל דבין קרבן יחיד לקרבן צבור טעו אינשי אבל בין עוף לבהמה לא טעו ועי"ל דכיון דההיא רעיה מדרבנן כי גזרו היכא דאיתיה בתקנתא דירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה משא"כ בחטאת העוף דליתי' בתקנת' דרעייה שהרי אין לעוף פדיון אוקמוה אדין תורה ולא גזרו כנ"ל: אחרי כותבי כ"ז מצאתי כתוב בגליון תוס' למס' מנחות ד"ה שתירצו לקו' התוס' שם משם תו' חיצוניות וז"ל והר' יחיאל בר יוסף יישב לגרסא דלא אמרינן חמש חטאות מתות אלא בבהמה אבל בעוף לא ובת"כ בעוף איירי וא"ת והלא הכא בעוף איירינן וקאמר דלא יביאו יורשים חטאתה וי"ל דה"ד הכא משום דחטאתה מכשיר גבי יולדת והכשירה עיקר דכפרה לא שייך שהרי לא חטאה וקשה להר' שמואל מאייברא שהרי אמרינן גבי טמא מקדש הפריש מעות לעולתו כו' וקאמר כיון דהאי פרידא למיתה אזלא ומאי קאמר הלא בעוף לא הוי בכלל חטאות המתות וצ"ע תוס' חיצוניות עכ"ל ונראה שכונתו להק' מהא דגרסי' פרק טרף בקלפי דמ"א ע"ב אמר ר"פ כגון שלקח פרידא א' אי עולה זבן כו' ואי חטאת זבן אין מוסיף כו' והאי חטאת אזלא למיתה יע"ש ולפי דבריו י"ל ג"כ ההיא דפכ"ה דאיכא למימר דבחטאת העוף זב או מצורע עני אייר דחטאת מכשיר הוא כמ"ש רבינו פ"א מה' מחוסרי כפרה דין י"א ודוק:

פרק ו

הלכה יח

בהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר כו' מצא זכר בן שתי שנים אין לו תקנה שמא אשם הוא כו'. הנה בתוס' פרק הא"מ דנ"ה ע"ב ד"ה ודילמא אשם הוא הק' וז"ל וא"ת ויקנה באותן של שלמים ואי משום סמיכה דשלמים טעונין סמיכה ואשם אין טעון סמיכה הא סמיכה לא מעכבא ואי משום אכילה הא קסבר דמביאין קדשים לבית הפסול וי"ל דאין להתנות אשם בשלמים שהרי שלמים טעונין נסכים ואשם אין טעון נסכים וא"ל כו' שהרי אין נסכי חובה ונסכי נדבה שוין שנסכי חובה לספלים ונסכי נדבה מזלפה על גבי אשים עכ"ל ונראה שכונתם לומר דאע"ג דפלוגתא היא בפרק כל התדיר דצ"א דאמרינן התם יין כדברי ר"ע לספלים וכן לר"י דס"ל דשא"מ אסור ס"ל דנסכי נדבה לספלים אלא דלר"ש דס"ל דשא"מ מותר אמרינן התם דמזלפו על גבי האישים מ"מ כיון דהך מתני' ר"ש היא דס"ל מביאין קדשים לבית הפיסול פריך שפיר דלר"ש אין נסכי חובה ונסכי נדבה שוין אלא שלדעת רבינו ז"ל נראה דלא ניתן ליאמר תירוץ זה שהרי דעת רבינו פי"ו מה' מעשה הקרבנות די"ד דנסכי נדבה מזלפה על גבי אישים כנסכי חובה וצ"ל דס"ל כתירוץ השר מקוצי שכתבו בדבור של אח"ז דאין לומר דיתנה אשם בשלמים דשמא היום או למחר ידע בעל האשם שנאבד ויבא אחר תחתיו ונמצא מביא חולין בעזרה וכ"נ שהוא דעת התוס' במנחות דצ"א ע"ב ד"ה דמייתי ומתנה שכתב וז"ל וא"ת והא תניא בפרק כל המדיר יין כדר"ע לספלים כדר"ט להאישים והשתא לר"ע ניחא אלא לר"ט דאמר לאישים הא לא ידע הי מנייהו נדבה דעביד לאישים וי"ל דכי קאמר ר"ט בסתם אבל במפ' לספלים מודה דלספלים וכ"כ בפ"ק דחולין דכ"ג ע"ב ד"ה דאמר וא"כ לפי דעתם דהתם ע"כ דליכא לתרוצי כתירוצם דהכא שהרי איתיה בתקנתא שיתנה ויאמר שאם הוא אשם יהיה נסכי נדבה לספלים אלא ע"כ דס"ל התם כתי' השר מקוצי ולפי מש"כ הכא צ"ל דההי' דבר פדא דאמר מייתי ומתני היינו משום דס"ל דסתם מתני' ר"מ היא דנסכי נדבה לספלים וכדאוקימנא לסתם מתני' דפרק אלו המנחות דע"ד ע"ב ע"ש מיהו מש"כ במנחות ובחולין דלר"ט יין ע"ג אישים אין דבריהם מובנים לי שהרי בסוגי' דפרק כל התדיר מוכח בהדי' דאפילו ר"ט לא קאמר אלא בשמן אבל ביין מודה דהוי לספלים דפרכינן התם לשמואל דאמר מתנדב אדם יין ומזלפו ע"ג אישים מברייתא דקתני יין כדברי ר"ע לספלים שמן כר"ט לאישים ועוד תניא כו' ומשני ל"ק הא ר"י והא ר"ש ואם איתא מאי ק"ל נימא דשמואל דאמר כר"ט אלא ודאי משמע דביין אפילו ר"ט מודה וכ"כ רש"י שם בד"ה יין לספלים ע"ש ודוק:

שוב ראיתי למש"ל פי"א מה' מעה"ק די"א שכתב דאף לדעת רבינו דס"ל דנסכי חובה ונסכי נדבה מזלפו על גבי השיתין נסכים אינן באין ע"ת שהרי רבינו בפ"ה מה' א"מ כתב שיין ונסכים אינו טעון מלח ואילו ביין הבא בפ"ע פסק פרק ט"ז מה' הנז' דין י"ד דטעון מלח ואם כן אינם שוים עכ"ד אלא שלפי זה ק"ט לדעת רבינו מההי' דמנחות דבר פדא דאמר מייתי ומתנה ופרש"י ז"ל מייתי נסכי איל ומתנה אם כבש הוא יקדישו נסכים הראויים לו והמותר נדבה ואם איל הוא הרי נסכיו:

והנה מה שהוצרך רש"י ז"ל לזה ולא פי' דמייתי שבעה לוגין נסכי איל וכבש ומתנה ובהכי לא הוה ק"ל מההי' דפרק המנחות והנסכים שכתבו התוס' היינו משום דבפ"א דפרה מ"ג קתני בהדי' מביא עליו נסכי איל ואם איתא נסכי איל וכבש היל"ל (ועיין בהרב בעל צאן קדשים שנתקשה בזה לאין צורך ואשתמיט מיניה מתני' דפרה) ולדעת רבינו ז"ל היכי מצי מייתי על תנאי וכן קשה מההיא דגרסינן בזבחים פ' התערובות דף ע"ו ע"א אברייתי' דקתני למחר מביא אשמו ולוגו עמו ואומר אם של מצורע הרי אשמו ואם לאו אשם זה יהיה שלמי נדבה אמרינן התם יתיב רב רחומי קמי דרבינא וקאמר משמי' דרב הונא בר תחליפ' ונימא אשם זה יהיה אשם תלוי ש"מ מאן תנא דפליג עליה דר"א ר"ש היא דאמר אין מתנדבין אשם תלוי ופי' רש"י ז"ל ונימא אם אינו מצורע יהיה אשם תלוי כו' והכי שפיר טפי שזמנן אחד ואינו מביא קדשים לבית הפסול ואם איתא מאי קושי' הא אשם מצורע טעון נסכי' ואשם תלוי אינו טעון נסכים מדתנן במנחות ד"צ ע"ב כל קרבנות הצבור והיחיד טעונין נסכים חוץ מן החטאת והאשם אלא שחטאתו ואשמו של מצורע טעונים נסכים משמע דלא ממעיט אלא אשם מצורע ואם כן אינו יכול להביא נסכים על תנאי וכן קשה לדעת התוס' ז"ל פרק האיש מקדש שכתב דאינו יכול להביא נסכים על תנאי שנסכי חובה לספלים ונסכי נדבה לאשים שהרי הך ברייתא דלמחר מביא אשמו כו' ר"ש היא ור"ש סבירא ליה דנסכי נדבה לאשים כדאמרינן בזבחים ועלה בדעתי לומר דכיון דטעמא דחטאת ואשם אינו טעון נסכים היינו מדכתיב לפלא נדר או לנדבה דבר הבא בנדר או בנדבה טעון נסכים ושאינו בא בנדר ונדבה אינו טעון נסכים כדאי' במנחות א"כ לר"א דס"ל דאשם תלוי בא בנדבה הכי נמי דבעי נסכים ומתני' דמנחות דלא תני אשם תלוי משום דלית לי' כר"א ומשום הכי פריך דנימא אשם תלוי היא אי ס"ל כר"א דמתנדב אדם אשם תלוי אלא דקשה לפ"ז מ"ש התוס' שם בד"ה מאן תנא וז"ל בקדושין גבי בהמה שנמצא' מירוש' למגדל עדר דמשמע התם דאי אשתכח בן ב' שנים דאיכא לספוקי באשם לית ליה תקנתא צ"ל דפליגא אדר"א דאי מתנדבין ליתי בהמה וליתני באשם תלוי עכ"ל והשתא מאי קשיא להו הא למאן דאמר דמתנדבין אשם

תלוי אינו יכול להביא בהמה ולהתנות דאם אינו אשם יהיה אשם תלוי שהרי אשם תלוי בעי נסכים ואשם ודאי אינו טעון נסכים ואין לומר דס"ל בזבחים כמ"ש במנחות דנסכים באים על תנאי דאם כן תיקשי להו דאפילו נימא דפליג אר"א יתני באותן שלמים וכקושי' דפ' האיש מקדש ואי ס"ל כתי' השר מקוצי אם כן אפילו כר"א נמי מצי אתי שהרי אינו יכול להביא בהמה ולומר שאם היה אשם יהא זו אשם תחתיה דשמא היום או למחר ידע בעל האשם שנאבד ויביא אחר תחתיו וא"כ הדרא קו' לדוכתא דמאי פריך ונימא אשם זה יהא אשם תלוי וצ"ע ולייש דעת רבינו ז"ל דלא תיקשי ליה מההיא דמנחות וזבחים נר"ל שאף רבינו ז"ל לא כתב דין הבאה בנדבה טעון מלח אלא בנודר בסתם הרי עלי יין אבל אם מפ' ואו' הרי עלי יין בלא מלח מודה דמהני ובהא ניחא דמצי להביא נסכים על תנאי ולומר אם לא יהיה נסכי נדבה בלא מלח וכדרך שכתבו התוס' במנחות למ"ד דנסכי נדבה לא ישים ושלא כדעת הרב בעל מל"מ ז"ל כנ"ל ולייש דעת התוס' דפ' האיש מקדש אפשר לומר בדוחק דס"ל דההיא דרב הונא ב"ח דקאמר ונימא אשם זה יהא אשם תלוי פליגא אדשמואל וס"ל דנסכי נדבה נמי מזלפו ע"ג השיתין אפי' לר"ש דאמר דשא"מ מותר דקבלה היתה ביד האומר לספלים שכך היתה מצות' כמ"ש מרן הכ"מ פי"ו מה' מעה"ק הלכה י"ד שכתב ליישב דעת רבינו שפסק דלא כשמואל יע"ש ומ"ש התוס' שאין נסכי חובה ונסכי נדבה שווין היינו דוקא אליבא דשמואל וכונתם ז"ל לומר דמש"ה לא משני תלמודא הכא דיתני באותם של שלמים משום דבעי לשנויי מתני' אליבא דשמואל ודוק תו ק"ל לדעת התוס' דפ' הא"מ מהא דגרסינן בפסחים דפ"ט אברייתא דקתני חמשה שנתערבו עורות פסחיהם זה בזה ונמצא יבלת באחד מהן כולם יוצאים לבית השרפה ופטורים מלעשות פסח שני ופרכינן וניתי כל חד מינייהו פסחו ונימא אי דידי ב"מ האי דאייתי השתא ליהוי פסח ואי דידי תם האי דאייתי השתא להוי שלמים ומשני משום דאיכא חזה ושוק כו' והדר פריך וניתי מותר הפסח ונימא אי דידי ב"מ כו' אי דידי תם הוא נהוי האי דאייתי השתא שלמים דמותר הפסח נאכל ליום ולילה כו' והשתא לדעת התוס' מאי קו' הא שלמים ומותר הפסח טעונין נסכין כדאיתא בפ' מי שהיה טמא דצ"ו ע"ב ופסקו רבינו פ"ד מה' קרבן פסח דין ז' ואלו פסח אין טעון נסכים ובשלמא לדעת התו' דמנחות איכא למימר דיביא נסכים על תנאי אך לפי דעתם דפרק האיש מקדש קשה טובא וכן ראיתי אח"כ למוהר"ח עשאל ז"ל בס' סם חיי הנדפס בקרב ימים בליקוטים די"ד ע"ג שהק' כן והניח הדבר בצ"ע והנה לפום ריהטא יש לדחות דתלמודא התם בעי לאוקמי ברייתא כב"ע ואפילו כר"ע ור"י דס"ל דנסכי נדבה לספלים והא דפריך בקידושין היינו משום דההיא מתני' ר"ש הוא ור"ש אית ליה דנסכי נדבה

לאשים כמ"ש לעיל והא דמשני משום דממעט מאכיל קדשים אע"ג דר"ש פליג עלה איכא למימר דבהא אפי' ר"ש מודה דע"כ לא קאמר ר"ש אלא בדיעבד אבל לכתחילה לא ואפי' באשם מצורע היינו טעמא משום תקוני גברא אמנם הכא דליכא משום תקוני גברא אפילו רבי שמעון מודה וכן מוכח מדלא קאמר תלמודא הא מני רבנן דר"ש היא ודוק אמנם היותר נכון לע"ד ליישב דמש"ה לא משני תלמוד' הכי משום דכיון דממ"נ איכא חד דלא עביד פסח נמצא דמאלו החמשה אחד מהם הוי פסח ודאי ואינו טעון נסכים ואם כן איתיה בתקנתא שפיר שיביא אלו החמשה ארבעה נסכים לד' קרבנות ואחד מהם לא יביא וכל א' יתנה ויאמר אי דידי ב"מ הוא האי דאייתי השתא ניהוי פסח ונסכים אלו יהיו לזבח של חבירי במתנה ואי דידי תם האי דאייתי השתא ניהוי שלמים ואלו נסכיו ובהא ניחא לי מאי דאיכא לאקשויי טובא למ"ש התוס' שם ד"ה ה"מ דיעבד וז"ל ותימא וכי בשביל דשמא יהיה נותר או משום סמיכה דלא מעכב' או לא יעשו מתנות כהלכתן יכנס לידי ספק כרת וי"ל דטוב שידחה ספק כרת בשוא"ת ממה שיעשו רובם שלא כהוגן כי כבר רובם עשו פסח עכ"ל ויש לדקדק טובא דמה יענו להה"א דגרסינן התם דצ"ט אמתניתין דקתני האונן והמפקח את הגל כו' לפיכך אם אירע בהם פיסול פטורות מלעשות פ"ב חוץ מן המפקח בגל שהוא טמא מתחילתו ואמרינן התם א"ר בב"ח אר"י לא שנו אלא גל עגול אבל גל ארוך פטור מלעשות פ"ב אימא טהור היה בשעת שחיטה ולדעת התוס' קשה דיביא אותו לפסח ויתנה ויאמר אי טמא הייתי בשעת שחיט' האי דאייתי השתא ניהוי פסח ואי טהור הייתי ניהוי שלמים ואי משום סמיכה ומתן ד' כיון דלא מעכב לא יכנס לידי ספק כרת דהכא ליכא לתרוצי כתי' שהרי אין כאן רבי' העושים שלא כהוגן ועיין בהרב ל"מ פ"ד מה' קרבן פסח דין א' ובס' עץ החיים בלשונות רבינו אכן לפי מ"ש הנה נכון דמההיא דהתם ל"ק להו דכיון דאינו אלא חד המביא קרבן לא מצי מייתי פסח על תנאי משום דפסח לא בעי נסכים ושלמים טעונין נסכים דנסכים ודאי מעכבי כדמוכח מדברי התוס' דפרק האיש מקדש וכמו שכתב הרב הנז' וס"ל לר"י דנסכי נדבה לאישים כדס"ל לשמואל דר"י כר"ש ס"ל דדבר שאינו מתכוין מותר כדאיתא בס"פ המוציא יין כנ"ל ובמה שכתבו התוס' פרק האיש מקדש ואי משום סמיכה כו' הא סמיכה לא מעכבא ראיתי להרב חד"ה שהקשה וז"ל וצ"ע דאם כן הדרא קושיא דלעיל בד"ה קדשים קלים לדוכתא דהיא עצמה תקרב שלמים ואי משום בכור ומעשר דאין מתנותיהן שוות הא מתנות לא מעכב כדפרכי בפרק האשה גבי פסח כו' ואי נימא הכא כדמסיק שם אימור דקאמרינן לענין דיעבד לכתחילה מי הוי א"כ ה"נ נימא הכי לענין סמיכה א"ד עי"ש שהניחו בצ"ע ולע"ד נראה

ליישב שדעתם ז"ל בפרק האיש מקדש כמ"ש בזבחים דע"ד ע"ב ובמנחות דס"ב ע"ב ד"ה ויהא דהא דפריך בזבחים אמתני' דקדשים בקדשים שנתערבו מין במינו יקרב לשם מי שהוא והא בעי סמיכה אע"ג דערל וטמא משלחין קרבנותיהם ולא בעי סמיכה הוא משום דכיון דאית ליה תקנתא ברעיה אין לעשות בלא סמיכה וההיא דערל וטמא מיירי בדלית ליה תקנתא עי"ש וע"פ זה יבואו דבריהם על נכון דמ"ש לעיל דאי אפשר למעבד הכי שתיקרב הוא שלמים משום דאיכא לספוקי שמא בכור ומעשר בהמה היא שאין מתנותיהם שוות היינו משום דכיון דאית ליה תקנתא ברעיה כמ"ש אלא צריך להמתין עד שתומם משום הכי אי אפשר לעשות בלא מתן ד' דומיא דסמיכה שכתבו בזבחים דאף על גב דלא מעכבא כיון דאית ליה תקנתא ברעיה אין לעשות בלא סמיכה אמנם מ"ש בד"ה ודילמא אשם דסמיכה לא מעכבא היינו לפום מאי דפריך תלמודא התם למאי דקאמר ר"י ממתין לה עד שתומם ומביא ב' בהמות ומתכפר ואהא פריך דאכתי ניחוש דילמא אשם היא ולית ביה תקנתא כמ"ש רש"י שם דאין אשם בא בנדבה אהא הוקש' להו שפיר דכיון דלית להו תקנתא אפילו ברעיה סמיכ' לא מעכבא דומיא דערל וטמא שמשלחין קרבנותיהם והוא הדין דהוו מצי למימר לעיל דאי אפשר למעבד הכי משום חשש בכור ומעשר דבכור ומעשר אין טעונין סמיכ' ושלמים טעונין סמיכ' מש"ה ממתין עד שתומם כיון דאיכא תקנתא ברעיה אלא דחדא מינייהו נקטו דהכי נמי המ"ל משום נסכים דבכור ומעשר אין טעונין נסכים כדאיתא במנחות כנ"ל מיהו הא ק"ל מ"ש טעמא דמתנות דמאחר דהך מתניתין אוקימנא לה כר"ש דאמר מביאין קדשים לבית הפסול משום קו' דדילמא פסח הוא הא לר"ש משום מתנות נמי לא איכפת לן דאיתיה בתקנתא וכמ"ש התוס' בסוף בכורות ד"ה שנים בעשירי שהקשו אמאי דאמרינן התם דברייתא דקתני יצאו שנים בעשירי יקריבו ר"ש היא דאמר מביאין קדשין לבית הפסול וז"ל וא"ת היכי קרבי הכא כיון דאין מתנות מעשר ושלמים שווין שזה מתן ד' וזה מתן א' י"ל דפלוגתא היא בפ' התערובת נתערבו מתן ד' במתן א' ר"א ינתנו במתן ד' כו' דמסיק להו לשם מים ובההוא פיסקא משמע דר"ש אית ליה דר"א גבי למחרת מביא אשמו דמסיק להו לשם מים עכ"ל ואם כן הכא נמי איתיה בתקנתא שיקריבנו לשם שלמים במתן ד' ואי משום חשש בכור ומעשר יתנה ויאמר דמסיק להו לשם מים ואם כן לא הי"ל לומר אלא משום טעמא דנסכים וי"ל בדוחק וצ"ע ודע שהתוס' שם בזבחים ד"ה הנזכר כתבו וז"ל וא"ת והא דתנן במסכת שקלים בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר זכרים עולות נקבות זבחי שלמים והתם הא בעי סמיכה כו' ע"ש ולא זכיתי להבין דבריהם דהא מוקמינן לה בקדושין דממתין עד שתומם ומייתי ב' בהמות ואם כן שפיר

מצי למיעבד בהו סמיכה דמחלל אותה על בהמות הללו ואי כונתם להקשות לפום ס"ד דתלמודא דזכרים עצמן קרבין עולות דאמאי לא פריך עדיפא מינה דהא בעי סמיכה וא"נ דמשמע להו דהא דאמרינן ממתין עד שתומם ה"ד לחלוקת זכרים עולות אמנם חלוקה דנקבות זבחי שלמים קאי כפשטא דהם עצמן קרבין וכמ"ש רבינו היתה בת שתים יביאנה שלמים אם כן קשה דמה תי' דשאני התם דאין להם תקנה אחר' לאותן קרבנות אלא שיקרבו בלא סמיכה ממה שנאמר ימותו עכ"ל והא איתא בתקנתא דירעו עד שיפול בהם מום ויחלל אותה על בהמה אחרת ועביד בהו סמיכה והנראה דס"ל דאפילו במחלל אותה על בהמה אחרת כיון דאיכא לספוקי שמא עולה או שלמים היתה הרי נכנס זו תחתיה וצריך שהבעלים יעשו בה סמיכה והמחלל אותה לא מצי עביד כיון שאינו שלו אלא דכפי זה קשה מ"ש הכא בפרק האיש מקדש ואי משום סמיכ' דשלמים טעונין סמיכה כו' ומאי קו' הא בלא"ה השתא נמי לא מצי עביד סמיכה דשמא שלמים היתה ונכנס זו תחתיה ונמצא שאינו שלו וצ"ע כעת ודע שממה שכתב רבינו היתה בת שתים יביאנה שלמים היה נראה להוכיח מ"ש לעיל שדעת רבינו ז"ל דיכול להביא נסכים ע"ת שלא כדעת הרב משנ"ל ז"ל דאם ל"כ קשה טובא דאיך יכול להביא שלמים ניחוש שמא מעשר היתה דמעשר בהמה נוהג בנקבות כמ"ש רבינו פ"ז מה' בכורות ומעשר אינו טעון נסכים ואינו יכול להביא נסכים ע"ת שהרי גבי חלוקת זכרים עולות פריך תלמודא ודילמא בכור ומעשר נינהו ומשני למאי הלכתא כו' והשתא אי חלוקת נקבות זבחי שלמים ר"ל שיקריבו הם עצמם שלמים אם כן קשה דניחוש שמא מעשר היתה אלא דאכתי ק' לי דניחוש שמא מעשר היתה ושלמים טעונין ב' מתנות ומעשר מתן אחד כמ"ש התוס' ואע"ג דכל הזבחים הנתנין על מזבח החיצון שנתן במתנה א' כיפר ה"מ דיעבד אבל לכתחילה לא ובהדיא כתב רבינו ז"ל בפ"ה מה' בכורות דין ג' ובס"פ ח' דספק בכור ומעשר אינן יכולין להקריבן אלא ירעו עד שיפול בהם מום ע"ש אמנם אחר ההשקפה נראה דל"ק מידי די"ל דכיון דקבעו חכמים ג' זמנין בשנה למעשר בהמה כמ"ש רבינו פ"ז מהלכות הנזכר דין ח' א"כ מעשר בהמה בן ב' שנים לא שכיח דמסתמא כשהן בני שנתן מעשר להו ומקריב אותן כדי שלא יעבור בבל תאחר והא דפריך בגמרא ודילמא בכור ומעשר נינהו היינו למאן דמוקי מתניתין דאשתכח בן שנה זה נ"ל פשוט ודע שבזבחים דע"ו ע"ב פרכינן התם פסח ואשם נמי אין יכולין להתערב משום דהאי ב"ש והאי בן ב' שנים ומשני אב"א איכא ב"ש דמחזי כבן ב' שנים ואיכא בן ש"ש דמחזי כבן שנה וכתבו התוס' ז"ל איכא ב"ש כו' והא דאמרינן פ"ב דקידושין גבי בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר כו' דפריך ודילמא חטאת היא ומשני חטאת

ב"ש ואשתכח בת ב' שנים לאו דוקא בת ש"ש אלא בת ג' או ד' עכ"ל ומצאתי במכתב ולא ידעתי למי מקדושים שהקש' וז"ל וקשה לי דאיך נעלם מעיני התוס' מ"ש בגמרא לעיל מינה דקאמר אמר מר זכרים עולות ודילמא אשם הוא ומשני אשם בן ש"ש ואישתכח ב"ש וקשה דמאי משני דאשתכח ב"ש ולא אתי לאחלופי באשם הא אמרינן דאיכא בן ש"ש דמחזי כבן שנה ודילמא האי בהמה נמי אשם הוא ובן ש"ש דמחזי כבן שנה ואיך יקריבנו קרבן עולת נדבה וא"כ הי"ל להקשות מהא דלעיל ולא שייך תי' וצ"ע ע"כ ולע"ד נראה דלא ק' דודאי מ"ש בגמרא איכא בן ש"ש דמחזי כבן שנה היינו ודאי כבן שנה גדול דהיינו כבן ט' או עשרה חדשים אבל בן שנה קטן דהיינו כבן ב' או כבן ג' חדשים פשיטא ודאי דליכא בן ש"ש דמחזי כבן ש' דבן שני חדשים או פחות וא"כ איכא למימר שפיר דמ"ש בגמרא שם בן ש"ש ואשתכח בן ש' היינו בן ש' קטן ב"ח או חדש ימים דמיקרי שפיר בן ש' ולא מחלף באשם בן ש"ש אמנם עמ"ש בגמרא חטאת בת ש' ואשתכח בת ש"ש קשיא להו שפיר דהאיכא בן ש' גדול דמחזי כבן ש"ש דדילמא קרב זה חטאת בת שנת' גדולה היא דהיינו כבן עשרה חדשים או יותר דמחזי שפיר כבן שתים והוצרכו לדחקן דאשתכח בת שתים דקאמר בגמרא לאו בדוקא כנ"ל פשוט: ובמה שכתב רבינו דיביא עמה לחם שמא תודה היתה כתב מרן הכ"מ דרבינו מפרש מה שאמרו בגמרא דמייתי לה ומתנה עליה ואומר כו' ואם תודה היא הריני מקריבה לשם תודה ותאכל כחמור שבהם ליום ולילה וראיתי להרב בל"מ ז"ל שהקשה דאפילו יפרש רבינו כמ"ש מרן היינו משום דהך מתני' ר"ש היא דס"ל מביאין קדשים לבית הפסול כמ"ש התוס' שם ד"ה דמייתי תודה מדאמרי' בסמוך פסח שלא בזמנו שלמים הוא ואע"ג דמותר הפסח אינו נאכל אלא ליום ולילה כדאיתא בפ' האשה דמ"ח אמנם רבינו ז"ל דפסק כרבנן דר"ש דאין מביאין קדשים לבית הפיסול כמ"ש בדין י"ב וט"ו ק' דאיך כתב דמתנה בתודה וכן קשה מה שכתב ואם פסח אחר זמנו שלמים הוא דאין זה אלא למ"ד מביאין קדשים לבית הפיסול ובפ' התודה ד"פ מוכח בהדיא כדברי התוס' שהקשו על ברייתא דתני ר"ח תודה שנתערבה בתמור' ומתה אחד מהן אין לה תקנה וליתי בהמה ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורו היא הא תודה והא לחמה ואי האי דקיימא תודה היא הא לחמה והא שלמים ומשני משום דקא ממעט באכילת שלמים ע"ש עכת"ק ולע"ד נראה ליישב דס"ל לרבינו דכיון דהא דקי"ל דאין מביאין קדשים לבית הפיסול אינו אלא חומרא דרבנן ולכתחילה כמ"ש התוס' בפסחים ד"ה ה"מ ע"ש ואפילו לרבנן דר"ש אמרינן בזבחים דע"ו ע"א דהיכא דלית ליה תקנתא מודו ודוקא באשם שנתערב בשלמים הוא דפליגי משום דאית ליה תקנתא ברעיה וא"כ איכא למימר דדוקא היכא דהם עצמן

אית להו תקנתא ברעיה כההיא דאשם שנתערב בשלמים בהא אמרו חכמים דימתין עד שיפול בו מום ולא יביא קדשים לבית הפיסול משא"כ הכא דאם נאמר דניחוש שמא תודה היא ולא יביא קדשים לבית הפיסול נמצא דאפי' ממתין עד שיפול בו מום אין לו תקנ' בהא לא חיישי רבנן ואע"ג דהכא נמי אית ליה בתקנתא דיביא בהמה אחרת לשם תודה סובר רבינו דכיון דהיא בעצמה אין לה תקנה ליקרב ע"י רעי' לא חשיבא תקנה כיון דאיכא חסרון כיס להביא בהמה אחר' ואפשר דהכריחו לרבינו ז"ל לומר כן מדחזינן דמשני תלמודא בפשיטות פסח בזמנו מזהר זהרי שלא בזמנו שלמים הוא ואי כפי דעת התוס' לא הו"ל לתלמודא למסתם סתומי אלא הכי הול"ל ה"מ ר"ש היא דאמר מביאין קדשים לבית הפיסול אלא משמע דהך מתני' אתיא ככ"ע ומטעמא דכתיבנא וההיא דתודה שנתערבה בתמורתה התם נמי איתיה בתקנתא ע"י רעיה כמ"ש הראב"ד בפ' י"ב מהלכות אלו הלכה י"ג יע"ש וא"נ דהתם שאני דלא שרינן להביא בהמה אחת לבית הפיסול כדי לתקן בהמה אחרת משא"כ הכא דכיון דהיא בעצמ' אם ניחוש שמא יביא קדשים לבית הפיסול אין לה תקנה בהא אמרינן מוטב שיביאנה לבית הפיסול ממה שלא יקריבנה כנ"ל ובהיותי בזה חזות קשה הוגד לי עמ"ש רבינו ז"ל פ"ד מה' קרבן פסח דין ח' פסח שנתערב בשלמים יקריבו כולם שלמים וכתב מרן הכ"מ שם וז"ל זה פשוט ע"פ מה שנתבאר דמותר הפסח יקרב שלמים ויש לתמוה שהרי הא דמותר הפסח יקרב שלמים ה"ד לענין שטעון סמיכ' ונסכים ותנופת חזה ושוק אבל לענין אכילה אינן שוים אלא נאכל ליום ולילה וכמ"ש התוס' ומבואר בפ' האשה דפרכינן וניתי מותר הפסח כו' דמותר הפסח נאכל ליום ולילה אחד וכן כתבו התוס' בס"פ התוד' דף פ"ג ע"ב ד"ה ושלמים וא"כ קשה טובא דאיך כתב יקריבו כולם שלמים הא אין מביאין קדשים לבית הפסול מידי דהוי אאשם שנתערבו בשלמים או בכור ומעשר שנתערבו בפסח ובתוספתא פרק ח' דזבחים קתני בהדיא שלמים שנתערבו בשלמים הבאים לאחר הפסח ירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה שבהם שלמים ויאכלו ליום ולילה עד חצות והוא התוספתא שכתב רש"י ז"ל בפסחים וצ"ע כעת. עוד הקשה הרב בעל ל"מ ז"ל דאיך כתב רבינו דיביא עמה לחם הא אין לחם בא בנדבה וחולין בעזרה הם וכמ"ש התוס' והוכיח כן מההיא דפרק התודה והיא קו' אלימתא ועיין בהרב ע"י שכתב ליישב לזה וז"ל דהא דאין לחם בא בנדבה היינו כשבא בלא קרבן אבל כיון שנקרב שלמים אע"ג דלא הוי תודה ממש יכולים להקריב הלחם בלא תודה עכ"ל ואין דבריו נראין לי דאי כפי דעתו ז"ל גבי תודה שנתערבה בתמורתה אמאי לא אמרינן דיקריבנה ויביא עמה לחם ולימא אי הך דקיימא תודה היא הרי לחמה ואי הך דקיימא תמורה יהא הלחם נדבה שהרי

כשבא עם הקרבן יכול להקריב הלחם בלא תודה וא"נ איתיה בתקנתא שיביא שלמים ויביא לחם עמהם ויאמר אם תודה היא הרי לחמה ואי תמורה היא הלחם יהא נדבה כיון שמקריב שלמים אלא ודאי דליתא והדרא קו' לדוכתא וצ"ע: עוד ראיתי לדקדק עמ"ש מרן הכ"מ ז"ל בדין י"א עמ"ש רבינו נתערבה באיל נזיר שתיהם תקרבנ' כו' והשיג הראב"ד דהא קא ממעט בזרוע בשלה שאינ' נאכל אלא לכהנים ונמצא ממעט באכיל' זרוע תודה שנאכל לכל אדם וכתב הכ"מ וז"ל ואני אומר שאם השגה זו השג' אינה על רבינו מפני שהוא העתיק דברי התוספתא אבל לפי האמת אפשר לומר דכיון שאינו ממעט באכיל' כל הקרבן אלא במקצתו לא חיישינן א"ד וק' לי על תי' זה מהא דגרסינן בבכורות דס"א יצאו שנים בעשירי תני חדא ירעו ותני חדא יקרבו ותניא אידך ימותו ל"ק הא דתני ירעו רבנן היא דאמרי אין מביאין קדשים לבית הפיסול וכתב רש"י ז"ל וז"ל אין מביאין קדשים לבית הפיסול שאלו היו קרבין צריך לאוכלן כחומר שבהם דצריך להרים מהם חזה ושוק ומתוך שהכהנים מועטים כו' יפסלו בלינה והשתא מביא אחד מהם שיעור מעשר לבית הפיסול דהא מעשר ודאי אינו צריך הרמת חזה ושוק לכהנים כו' ע"ש הרי בהדיא דאע"ג דאינו ממעט באכילת קרבן אלא במקצתו אפילו הכי ס"ל לרבנן דקי"ל כותייהו דאין מביאין קדשין לבית הפיסול וצ"ע ועיין בתוס' שם ודוק:

פרק טו

הלכה א

כל הזבחים שנשחטו במחשבות שינוי השם בין בקרבנות ציבור כו'. עיין ברש"י ז"ל פ"ב דביצה ד"ך ע"ב ד"ה לפני זמנן שכ' וז"ל דקי"ל כל הזבחין שנזבחו של"ל כשרין ונאכלין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה כו' וכתב הרב חד"ה שם וז"ל אשגרת לישנא דמתניתין דריש זבחים נקט דקתני בה שלא עלו לבעלים לשם חובה מיהו ה"ד בקרבן יחיד אבל בקרבן ציבור כדהכא עלו לשם חובה כדאיתא התם אלא דלא נחית הכא לאתויי אלא דכשרין ליקרב עכ"ל ודבריו תמוהים בעיני שהרי מברייתא דהת' מוכח בהדיא דאפילו בקרבן צבור לא עלו לבעלים לשם חובה דאל"כ היכי קתני בברייתא דאם היתה שבת לא יזרק הא הו"ל קרבן צבור וק"צ שזמנו קבוע דוחה את השבת וכן כתב רש"י ז"ל בהדיא ס"פ התכלת דמ"ח ד"ה ואם היתה שבת וז"ל אשלא לשמן קאי ועצרת בשבת היא לא יזרוק וכיון דידחה מקרבן צבור תו לא ידחה שבת ע"ש גם מה שכתב דהכי איתא התם וקרבן צבור עלו לבעלים לשם חובה חפשתי בכל הפרק ולא מצאתי שמץ מינהו אלא אדרבא איפכא אמרינן התם דאפילו בקרבן צבור לא עלו לשם

חובה מדאמרינן בד"ד ע"א מה לשנוי קדש שכן פסולה בגופה וישנו בד' עבודות וישנו בציבור כביחיד כו' הרי בהדיא דבשינוי קדש אף בקרבן ציבור לא עלו לבעלים לשם חובה וכדעת רבינו ז"ל וכן כתב מרן הכ"מ דמהך דפ"ק דזבחים יצא לו דין זה וכן כתב בהדיא לקמן דין י"ט ושוב ראיתי בפי' המשניות לרבינו ז"ל שכתב בר"פ קמא דזבחים וז"ל וממה שאמר לבעלים תבין שאינו מדבר אלא בקרבנות שיש להם בעלים אמנם קרבנות צבור אין פוסלין אותם שחיטה שלא לשמה שכך אמרו רז"ל קרבנו' הציבור סכין מושכתן לכמות שהם וכן כתב הרע"ב שם ומ"ש שכך ארז"ל קרבנות הציבור סכין מושכתן כו' הכי אמרינן התם א"ר פפא שאני קרבנות ציבור דלב ב"ד מ"ע כדר"י עמ"ש דאמר קרבנות ציבור סכין מושכתן כמו שהם ולפי הנראה שהם מפ' דהכי קאמר סכין מושכתן למה שהם ואפילו שחטן שלא לשמן כשרין וצ"ל לפי זה דההיא דאמרינן מה לשינוי קדש שכן ישנן בציבור כביחיד דמשמע דקרבנות ציבור נמי לא עלו לבעלים לשם חובה היינו משום דאכתי לא שמיע ליה לתלמודא האי דשמואל דאמר סכין מושכתן למה שהם אמנם לפום קושטא דמילתא קי"ל כהך דשמואל ואולם מדברי רש"י ז"ל שם מבואר דהא דשמואל אין ענינו לזה כלל מיהו מהך ברייתא דכבשי עצרת דקתני אם היתה שבת לא יזרוק קשה טובא לדעת רבי' בפי' המשניות שהרי משמע בהדיא דאף בקרבנות ציבור לא עלה לשם חובה כמ"ש גם בפ"ק דפסחים ד"ג ע"ב מייתי התם ברייתא דקתני כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כו' שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש ופרש"י ואינו קדוש אינו ניתר באכילה ואע"פ שהכבשים עצמם מותרין דקי"ל כל הזבחים כו' ותניא בפ"ב דביצה כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן הדם יזרק והבשר יאכל אינהו הוא דמתאכלי כשלמים בעלמא אבל לחם כיון שכבשים אין שמם עליהם דהא לא עלו לשם חובה אלא לשם נדבה מי יתירנו עכ"ל הרי בהדיא שכתב רש"י דאף בכבשי עצרת דהוו קרבן ציבור לא עלו לשם חובה והוא מוכרח מברייתא דהתם ולפי הנר' דאישתמיט מיניה מהרב חד"ה ז"ל ולדעת רבינו ז"ל בפי' המשניות לא ידעתי מה יענה לברייתא הלזו וצ"ע:

פרק יח

הלכה יד

והאוכל קדש אחר שטבל כו'. כתב הרב משל"ל ז"ל וז"ל עיין בפרק כ"ש דל"ה דאמרי' בקדשים אמאי טהור הוא אלא דמעלה היא כו' וצ"ע ע"כ ועיין בתוס' מנחות דכ"א ע"א ד"ה אפיק עצים ויתיישב ודו"ק:

פרק יט

הלכה א

מצות עשה לשרוף כל הקדשים שנטמאו שנאמר והבשר כו'. בפרק כיצד צולין דפ"ב אמרי' דכל פסולי דקדש בשריפה ל"ש ק"ק ל"ש קדשים קלים גמרא גמירי לה ופרכינן והבשר אשר יגע בכל טמא כו' ל"ל ההוא לגופיה אצטריך סד"א כל פסולי דקדש כגון לן דמה כו' דבשריפה דליתניהו בחולין אבל נטמא דבחולין נמי מפסיל אימא הואיל ואתעביד ביה עובדין דחול כו' תסגי ליה בקבורה קמ"ל וכתבו התוס' בד"ה אבל אם נטמא וז"ל תימא לרשב"א נילף כולהו מטמא כו' וא"ת ונילף ק"ו מתרומ' דבעי שריפה וי"ל דאיכא למיפרך מה לתרומה דאסורה לזרים תאמר בקדשים קלים דשרי ע"כ וראיתי להרב בעל חד"ה ז"ל דברים תמוהים בעיני שכתב וז"ל ומ"ש התוס' נילף ק"ו מתרומה כו' היינו טומאת קדשים גופיה דשאר פסולין לא שייכי למילף מיניה והוא הדין דאיכא להקשות נמי נימא ק"ו טומאת קדשים גופא ממע"ב דמותר לזרים ואפשר דאיכא שום פירכא אחרת דליכא למילף מיניה עכ"ל ולא זכיתי להבין דבריו שהרי מע"ב שנטמא מאי שריפה איכא הא מעשר ב' שנטמא פודין אותו אפילו בירושלים ואם כן איך אנו יכולין להביא טומאת קדשים דבעי שריפה מק"ו דמע"ב שנטמא ואפילו לר"י דאמר דלקוח בכסף מע"ב שנטמא אין פודין אותו הא איהו ס"ל דיקבר כדאי' פרק חלק דקי"ג ובפ' הזהב עי"ש ולא בעי שריפה וליכא למימר דכונת קו' אלא יאכל דכתיב בקרא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דתיתי בק"ו ממע"ב דמותר לזרים ואפי"ה אם נטמא אסור באכילה ואם כן לא יכתוב קרא אלא והבשר אשר יגע בכל טמא באש ישרף דהא ליתא שהרי בפ' כ"ש דכ"ד פרכינן להא ואמרינן מה ת"ל לא יאכל אם אינו ענין לגופו דהא נפ"ל מק"ו ממעשר הקל כו' וכ"ת אין מזהירין מ"ה הקשה הוא כו' גם מ"ש ושמא איכא שום פירכא אחרת דליכא למילף מיניה הנה מסוגיא דפרק כ"ש שכתבנו מבואר בהדיא דליכא שום פירכא כלל ועיין בתוס' פרק ב"מ דכ"ה ד"ה עי"ש ועיין בפ' טבול יום ד"פ סוף דבר שלא זכיתי להבין דבריו ובעיקר קו' התו' ק"ל טובא דמאי ק"ל דנילף ק"ו מתרומה דבעי שריפה הא בפ' ב"מ דף כ"ה גרסינן בי"ט הוא דאסור הא בחול שפיר דמי מ"ט אמר רב כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף את התרומה כו' וכתבו התוס' שם ד"ה כך וז"ל ע"כ נראה דשריפה דוקא משום שדמיא לקדש ומדרבנן א"נ מדאורייתא מדאיקרי קדש כו' עי"ש הרי דהא דתרומה טמאה בעי שריפה היינו משום דילפינן מקדש כדאמרינן כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה כו' ואם כן אפילו אי ס"ל הכא דתרומה טמאה בעי שריפה מדאורייתא וכא"נ שכתבו

בפרק ב"מ מ"מ אינו אלא משום דאיקרי קדש וקדשים שנטמאו בעי שריפה ואם כן אי לא כתיב קרא גבי קדש באש ישרף הו"א דקדשים שנטמאו כיון דבחולין נמי מפסיל סגי ליה בקבורה וא"כ מינה דתרומה טמאה נמי סגי בקבורה דומיא דקדש וא"כ קשה דמאי קשיא להו דנילף ק"ו מתרומה טמאה דבעי שריפה הא אי לא כתיב קרא גבי קדש תרומה טמאה נמי הוה סגי בקבורה דומיא דקדש וצ"ע ומ"ש רבינו בסמוך קרבן שנתפגל או נפסל ישרף במקדש מיד נראה ודאי דה"ד בפיסולי קדשי קדשים או אמורי קדשים קלים דשריפתן בקדש כדאמרינן בפ' כיצד צולין ר"ש אומר בקדש באש תשרף לימד על חטאת דשריפתה בקדש אין לי אלא זו בלבד שאר פסולי קדשי קדשים ואמורי ק"ק מנין ת"ל כל כו' וכן כתב פ"ז מהלכות מעשה הקרבנות עי"ש ויש לדקדק לכאורה דנראה דהא דנפ"ל לר"ש דפיסולי ק"ק ואמורי ק"ק שריפתן בקדש מרבוי דכל חטאת היינו משום דס"ל לר"ש כרבנן דר"י הגלילי דס"ל בפרק כל הזבחים דפ"ב דכל הקדשים שנכנסו דמן לפנים פסולים משום דדרשי כל חטאת לרבות ק"ק אבל לר"י הגלילי דס"ל דריבוייא דכל חטאת לא אתי אלא לרבות חטאת זכר וחטאת ציבור אבל ק"ק דנכנסו דמן לפנים אין נפסלין א"כ מנ"ל לריבויי מריבוייא דכל חטאת פסולי ק"ק ואמורי ק"ק דשריפתן בקדש הא ריבוייא דכל לא אתא אלא לרבות חטאת ציבור וחטאת זכר וכיון שכן קשה על רבינו דכיון דהוא פסק בפ"ב מה' אלו דין י"ב כר"י הגלילי דדוקא חטאת שנכנס דמה לפנים פסולה אבל שאר קדשים לא א"כ ע"כ ס"ל דריבוייא דכל לא אתא לחטאת ואם כן איך פסק דפיסולי ק"ק ואימורי ק"ק דשריפתן בקדש מריבוייא דכל וכר"ש ושוב ראיתי להרב קרבן אהרן פ' צו די"ח ע"ב שכתב וז"ל ת"ל בקדש באש תשרף דהא דריש מלת כל חטאת דכתיב ברישא לרבות ק"ק ואימורי ק"ק ועל הכל אמר דישרף והכי קאמר כל ירצה כל מאי דרבינהו הכל באש ישרף או נאמר דלאו דוקא מכל אלא מדאמר בקדש ולא אמר בקדוש דהמקום קדוש יתקרי לא קדש וא"כ הבי"ת מורה על המקום ושם קדש מורה על הקדשים והו"ל כאלו אמר קודש במקום קדוש תשרף כלו' כל מה שהוא קדש ואכילתו בפנים במקום קדוש ישרף עכ"ל ואפשר שדעת רבינו כפי' הב' שכתב הרב ז"ל ודו"ק:

הלכה ה

אע"פ שהשלמים אסורים באכילה אין שורפין אותן אלא ביום בין בזמנן בין שלא בזמנן. הנה מ"ש רבינו דשלא בזמנן אין שורפין אותם אלא ביום לא פורש מהיכן יצא לו דין זה גם מרן הכ"מ לא הראה מקום דין זה ובזבחים דנ"ו גרסי' יכול ישרף מיד ודין הוא זבחים נאכלין לב' ימים ולילה אחד כו' אף כאן תכף לאכילה שריפה ת"ל ביום

הג' באש ישרף ביום אתה שורף ואי אתה שורף בלילה ואפשר לומר דכי מיעט קרא ה"ד ליל ג' דגזירת הכתוב היא דלא ניתן לישרף עד יום הג' אבל מיום הג' ואילך אם עבר ולא שרפו ביום הג' ה"נ דמותר לשורפו בין ביום ובין בלילה והרי זה דומה למילה דאע"ג דדרשינן וביום השמיני ביום ולא בלילה אפילו הכי איכא למ"ד דמילה שלא בזמנה נוהגת בין ביום ובין בלילה דקרא לא אמעיט אלא יום שלפני שמיני ואף למאי דקי"ל כמאן דאמר דמילה שלא בזמנה נמי אינה נוהגת אלא ביום כמ"ש רבינו בה' מילה היינו משום מיעוטא דוביום כדאיתא בספרי הא לאו הכי הוה אמינא דדוקא בזמנה הוא דמיעט קרא ואם כן הכא נמי דכוותא איכא למימר דלא מיעט קרא אלא בזמנה דוקא והיה נראה להכריח שכן היא דעת התוס' ממ"ש בפ"ק דקידושין דל"ד ע"א ד"ה מעקה וז"ל ויש מפרשים דמ"מ איכא נפקותא כשיהיה לאשה לקיים מצות עשה כו' אך הקשה הר"י איש ירושלים על פי' זה שא"כ גבי אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט משום די"ט עשה ול"ת ושריפת קדשים אינו אלא עשה אשה שאינה חייבת בעשה דיו"ט דהוי ז"ג וכי תוכל להדליק בשמן שריפה ביו"ט וכ"ת אה"נ אמאי לא לישתמיט שום תנא כו' (ודרך אגב הוקשה אצלי בדברי הר"י איש ירושלים אמאי ל"ק ליה ממתני' דפרק אין צדין דכ"א דתנן התם מעשה שבאו לפני ר"ט ושאלוהו על הבהמה שמתה ועל החלה שנטמאת ביו"ט ואמר לא יזיזנה ממקומה ומבואר שם ברש"י ותוס' דה"ט משום דלא חזי לשורפו משום טעמא דאין שורפין קדשין בי"ט עי"ש ומשום הכי אסורה משום מוקצה והשתא הא חזי לאשה שיכולה להסיקה תחת תבשילה בי"ט ולא חשיבא מוקצה כלל ויש ליישב בדוחק) יע"ש וק"ל טובא בדברי הר"י איש ירושלים דמאי קו' הא פשיטא ודאי דאשה לא תוכל להדליק בשמן שריפה בי"ט דהא שריפת קדשים כיון דאינו נוהגת אלא ביום הו"ל מ"ע שהז"ג והלכך אע"ג דאשה אינה חייבת בעשה די"ט אפ"ה אינה יכולה להדליק בשמן שריפה כיון דלגבי נשים ליתנהו לעשה כלל וקו' זו גדולה היא בעיני (ושוב אחר זמן רב בא לידי שיטה ס' פני יהושע וראיתי שהקשה כן משם שמעתי מקשים ומה שתי' ז"ל דבריו לא ישרו בעיני כמ"ש המעיין) וכן נראה מדברי הרב בעל החינוך סי' צו סי' (קל"ב) [קמ"ו] שכתב וז"ל שריפת קדשים שנטמאו בזמן הבית בכהנים או בישראלים כו' ולא כתב בזכרים ובנקבות כדרכו בכ"מ משמע דס"ל דנשים פטורות משום דהוי מ"ע שה"ג ואולם אם נאמר דס"ל להתוס' דשלא בזמנה שריפתן נוהגת בין ביום ובין בלילה ניחא שפיר דלא מיקרי מ"ע שה"ג כיון דמיום השמיני ואילך אין לה הפסק דומה למ"ש התוס' באותו פרק דכ"ט ד"ה אותו דמילה לא חשיב מ"ע שה"ג כיון דמיום השמיני ואילך אין לה הפסק למ"ד נוהגת בין ביום ובין בלילה עי"ש האמנם

מדברי התוס' פ"ק דפסחים ד"ג ד"ה ת"ל נראה דס"ל דאפילו מיום הג' ואילך אין שריפתו אלא ביום וזה ממ"ש שם וז"ל תימא אמאי אצטריך עד יום ת"ל דאינו נאכל אור לג' מדאצטריך ביום כו' וי"ל דאי לאו עד יום הו"א נאכל דאצטריך ביום למעוטי שלא ישרף בלילה שלאחריו ע"כ הרי מבואר דס"ל דאפי' בלילה שלאחריו אינו נשרף אלא ביום מ"מ כד דייק' שפיר אין ראיה מדברי התוס' דאיכא למימר דאף התוס' ז"ל לא כתבו כן אלא אי לא הוה כתיב קרא עד יום דאז הו"א דנאכל ליל ג' כדקאמר בברייתא ודין הוא זבחים נאכלין כו' מה להלן לילה אחר היום כו' ואם כן ע"כ לומר דקרא דוביום הג' אתא למעוטי לילה שלאחריו אמנם לפי האמת דכתיב עד יום דממעטינן מיניה דאינו נאכל עד יום ג' ה"נ דאית לן למימר דקרא ודאי לא מיעט אלא לילה שלפניו אבל יום הג' ואילך ה"נ דשורפים דומיא דמילה למ"ד ולפי זה צ"ל דהא דתנן בפ' כיצד צולין דף פ"ב העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר חל להיות בשבת ישרפו בי"ז כו' ל"ד בי"ז אלא אפילו ליל י"ז יכול לשורפו וליל י"ז קרי ליה י"ז ולא הוי דומיא די"ו דקתני רישא דהתם דוקא ביום ולא בלילה וזה ודאי דוחק ואפשר דמדיוקא דמתני' הלזו יצא לו לרבינו דין זה דאפילו שלא בזמנו אין שורפין אלא ביום ודו"ק ודרך אגב ראיתי להרב קרבן אהרן ס' צו דף כ"ו ע"ד שהקשה אדברי התוס' דריש פסחים שכתבנו לעיל וז"ל וק"ל טובא בהאי תי' דאיך נאמר דישרף בליל ד' והא מדינא ילפינן דתיכף לאכילה שריפה וכשם דהנאכלין ליום ולילה נשרפין בבקר גם אלו אחר השלמת זמן אכילתם בבקר ג' תיכף לזה נשרפין ואם כן הדקו"ל דבאומרו ביום הג' לא בא למעט אלא ליל ג' ומכאן דאינו נאכל דאלו היה נאכל לא היה צריך מיעוט ובס"ד כתב דכבר היינו יכולים לתרץ דהו"א דמילתא דאתיא מדינא טרח וכתב לה קרא אלא דהני שינויי דחוקי לא משנינן כו' יע"ש והנה מ"ש יכולים לתרץ דמילתא דאתיא מדינא טרח וכתב לה קרא אחר המחילה אישתמיט מיניה דברי התוס' שבת דקל"א ד"ה שכתבו דדוקא מילתא דאתייא במה הצד טרח וכתב קרא אבל מילתא דאתייא במה מצינו לא אמרינן טרח וכתב קרא יע"ש ולעיקר קו' נראה דל"ק מידי דודאי מ"ש התוס' דאצטריך ביום למעוטי שלא ישרף בלילה של אחרי כן אין כונתם לומר דאי לא הוה כתיב ביום הו"א דלכתחילה יניח אותו לישרף בלילה שלאחריו דאם כן ליכתוב קרא והנותר ממנו בג' ישרף ובודאי דג' משתמע יום ג' וממילא משתמע דלכתחילה לא יניחנו לישרף בלילה שלאחריו שהרי חביבא מצוה בשעתה אלא ודאי כונתם ז"ל לומר דהו"א דאצטריך ביום למעוט שאם עבר ולא שרפו ביום הג' שלא ישרף בלילה שלאחריו אלא יניחנו עד יום רביעי ולעולם דליל שלישי הוא נאכל להכי אצטריך עד יום כנ"ל פשוט אחרי כתבי זה ראיתי שדין זה

שכתב רבינו דשלא בזמנו נמי אינו נשרף אלא ביום היא גמרא ערוכה פרק הערל דע"ב דגרסינן התם כי הא דיתיב ר"י ודרש נותר בזמנו אינו נשרף אלא ביום שלא בזמנו נשרף בין ביום בין בלילה ואותביה ר"א לר"י ומסיק דאפילו לר"א דס"ל דמילה שלא בזמנה נוהגת בין ביום בין בלילה ולא דריש וי"ו דוביום וי"ו וה"א דריש יע"ש ומעתה הדרא קו' לדוכתא דאם כן משמע דשריפת קדשים הו"ל מ"ע שהזה"ג ומאי ק"ל להר"י איש ירושלים ואחר התבוננות נ"ל לומר דס"ל ז"ל דדוקא גבי נותר דגלי קרא ביום הג' ישרף הוא דאינו נשרף אלא ביום אבל בקדשים שנטמאו דכתיב קרא סתמא והבשר אשר יגע בכל טמא באש ישרף שורפין אותו בין ביום בין בלילה וכן מדוקדקים דברי רבינו ז"ל שכתב וכן הפגול אינו נשרף אלא ביום ואין שריפת טמא ונותר ופיגול דוחה י"ט ואין צ"ל שבת כו' הנה מבואר ממה שלא כתב וכן הטמא והפיגול אינו נשרף אלא ביום כדרך שכתב בדין שאינו דוחה י"ט דס"ל דקדשים שנטמאו נשרפין ביום ובלילה ודוקא פיגול אינו נשרף אלא ביום מהטעם שכתב מרן הכ"מ משום דפיגול ונותר בחדא שיטא שייטי דפגול דהיינו מחשבה דחוץ לזמנו מדין נותר הוא ואם כן כיון דשריפתן נוהגת בין ביום בין בלילה פשיטא ודאי דנשים חייבות ושלא כמו שנראה מדברי הרב החינוך ז"ל ועוד נ"ל דאפילו בנותר דשריפתו ביום דוקא אפי"ה נשים חייבות שהרי נותר לאו הניתק לעשה הוא כדאיתא פ' אותו ואת בנו ועי' פ"ג דמכות די"ד ע"ב בלשון רש"י ז"ל שם ד"ה כל שכתב וז"ל דאפי' למ"ד לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו כדתניא לא תותירו כו' לומר שאין לוקין עליו שנתקו הכתוב את העשה להיות עונשו של לאו ותיקונו לומר לא תעשה כך ואם עשית עשה זאת והפטר כו' וא"כ כיון שהנשים מוזהרות על לאו דלא תותירו ממילא נמי מוזהרות על העשה דשריפה שהוא תיקון הלאו כנ"ל אלא דאכתי קשה כיון דשריפת קדשים אינו דוחה שבת וי"ט הו"ל מ"ע שהזה"ג וכה"ג כתב התוס' בקדושין דל"ד ד"ה תפילין דאפי' למ"ד לילה זמן תפילין אפ"ה הוי שפיר מ"ע שהזה"ג כיון שאין נוהגין בשבתות וי"ט וכה"ג ק' למ"ש התוס' בד"ה אותו ולא אותה דאתיא כמ"ד דמילה שלא בזמנה נוהגת בין ביום בין בלילה דאכתי קשה כיון דמילה שלא בזמנה אינו דוחה שבת הו"ל מ"ע שהזה"ג וכמדומה לי שכן ראיתי מקשין והנראה לע"ד דס"ל ז"ל דשריפת קדשים ומילה לא חשיב מ"ע שהזה"ג משום דמצות עשה שהזמן גרמא אינו אלא דומיא דתפילין וציצית וסוכה וכיוצא בו שתלה הכתוב חיוב המצוה בזמן דהיינו שביום הוא חייב ובלילה פטרו הכתוב ממצוה זו ואם הניח תפילין בשבת או בלילה למ"ד לא עשה ולא כלום משא"כ גבי מילה ושריפת קדשים דחיובא רמיא עליה ואפילו בשבת ויו"ט נמי מצד המצוה גופא בר חיובא הוא ובכל יום ויום קעבר אעשה אלא משום דאיסורא

דשבת רביע עליה לא ניתן השבת לידחות משום מצות מילה ואם עבר ומל את עצמו בשבת או י"ט פשיטא ודאי דמה שעשה עשוי וקיים מצותו נמצא אם כן שהמצוה מצד גופא לא מיקרי זמן גרמא אלא איסורא הוא דרביע עליה כנ"ל שוב ראיתי בת"כ סימן צ"ו שאמרו שם וז"ל ביום הג' באש ישרף זה בנה אב לכל הנשרפים שלא יהיו נשרפין אלא ביום יע"ש ובהרב קרבן אהרן ז"ל וזה הפך משמעות לשון רבינו ז"ל ומהתימא על מרן שכתב וז"ל ומה שכתב רבינו וכן הפיגול נראה שטעמו משום דפיגול ונותר בחדא שיאטה כו' וק"ט דטעמא ל"ל ת"ל דכל הנשרפין אין נשרפין אלא ביום כמ"ש בת"כ וצ"ע שוב מצאתי בפרק התכלת דף מ"ו ע"ב דפרכינן התם אברייתא דקתני שתי הלחם הבאות בפ"ע יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה דאי לשריפה אתא לישריפינהו מיד ל"ל עיבור צורה ומשני רב יוסף דלעולם לשריפה אתיא וה"ט דלא שרפינן להו מיד לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב וכתבו התוספות שם ד"ה לפי וז"ל הו"מ למיפרך למוצאי יום טוב לאלתר לישרפינהו דמנותר לא יליף מדמסיק צורת הקרבתן א"ד יע"ש ולפי דבריהם ז"ל עכ"ל דתלמודא דידן פליגא אחר כך וס"ל דדוקא בנותר גלי קרא דאין שורפין בלילה אבל בשאר הנשרפין שריפתן בין ביום בין בלילה ובהכי אפשר ליישב דברי רבינו דס"ל דההיא דתורת כהנים לא קיי"ל כוותיה אלא כסתמא דתלמודא דידן האמנם אחר ההשקפה לא יתכן ד"ז לרבינו שמעולם לא הוצרך התוס' לומר דמנותר לא יליף מדמסיק צורת הקרבתן אלא כלפי שיש שם סמוך ונראה ד"ה צורת הקרבתן שכתבו וז"ל פירש בקונט' עד תמיד של בין הערבים מיהו בשמעתין דנתקלקלו הלוים בשיר מפורש דקרבנות צבור קרבי אחר תמיד של בין הערבים ודחי עשה דהשלמה לכך נראה לפרש עד הלילה עכ"ל וא"כ לפי שיטתם דצורת הקרבתן היינו עד הלילה עכ"ל דס"ל לתלמודא דלא ילפינן מנותר ואולם דעת רבינו ז"ל מבואר דס"ל דאפילו בקרבנות צבור לא דחו עשה דהשלמה וכמו שנראה בהדיא מדבריו פ"ג מה' קדוש החדש דין ה' יע"ש ואם כן לפי דעתו בפשיטות יש לפרש דמאי דאמרינן מאי תעובר צורתן צורת הקרבתן היינו אחר תמיד של בין הערבים כפירוש רש"י ז"ל ולא לומר דמיירי עד הלילה כפירוש התוספות ז"ל ולומר דפליגא תלמודא דידן אח"כ וזה פשוט. ומצאתי בתוספות ישנים מכ"י על הגליון שכתבו שם וז"ל לאחר זמן הקרבתן לישרפינהו פי' בקונטריס אחר תמיד של בין הערבים דאמר קרא עליה השלם ולא נהירא דהא קרבן צבור דוחה עשה דהשלמה ונראה לפרש בתר זמן ההקרבה לאחר שקיעת החמה דאין מקריבין קרבנות באותן חמשה מילין שקודם הלילה ועדיין יכול לשרוף דאכתי יום הוא אבל הא לא פריך

דלישרפינהו בלילה ממש דאין שורפין קדשים בלילה וכן משמע במסכת ביצה דאין עשה דהשלמה עומד במקום ק"צ גבי נתקלקלו הלוים תוס' חצוניות עכ"ל: